

การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล

ของ

ข้าราชการ ลูกจ้างประจำและข้าราชการบำนาญ

: กรมศึกษา จังหวัดอ่างทอง

นางสาว พรทิพย์ วิริยานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

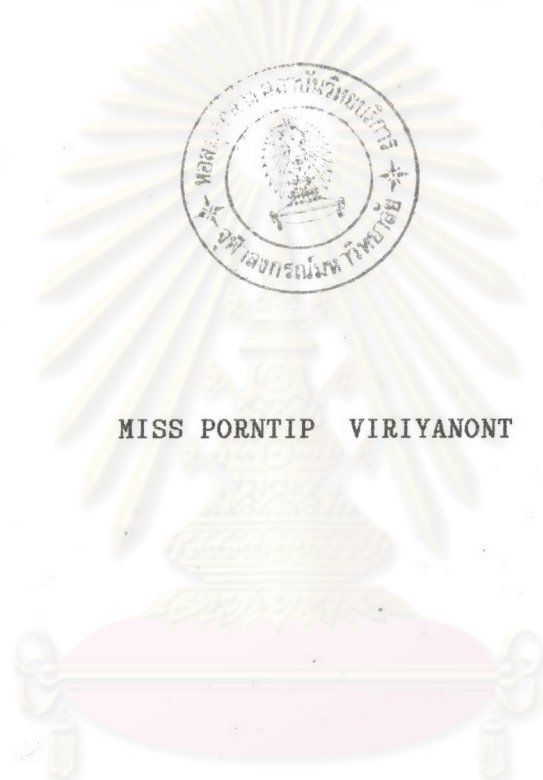
ISBN 974 - 582 - 234 - 5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018795

1978712151

AN ANALYSIS OF FACTORS DETERMINING GOVERNMENT EXPENDITURE
ON
CIVIL SERVANTS' MEDICAL BENEFITS : A CASE STUDY
OF ANG THONG PROVINCE

MISS PORNTIP VIRIYANONT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Department of Economics
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974 - 582 - 234 - 5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ ลูกจ้างประจำและข้าราชการบำนาญ : กรณีศึกษา จังหวัดอ่างทอง

โดย

นางสาวพรทิพย์ วิริยานนท์

ภาควิชา

เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.โสสถิตพร มัลลิกะมาส

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

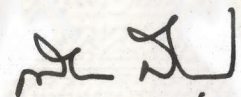
อาจารย์ ดร.กัลยาณี คุณมี

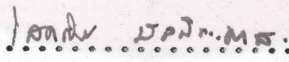

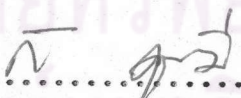
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

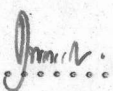

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

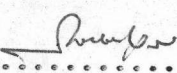
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.โสสถิตพร มัลลิกะมาส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.กัลยาณี คุณมี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุทธกาล รัชชพร)

.....กรรมการ
(นายแพทย์สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พรทิพย์ วิริยานนท์ :: การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการ
ค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ ลูกจ้างประจำและข้าราชการบำนาญ : กรณีศึกษาจังหวัด
อ่างทอง (AN ANALYSIS OF FACTORS DETERMINING GOVERNMENT EXPENDITURE
ON CIVIL SERVANTS' MEDICAL BENEFIT : A CASE STUDY OF ANGTHONG
PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.โลตติธร มัลลิกะมาลี, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.ดร.กัลยาณี
คุณณี, 127 หน้า. ISBN 974-582-234-5

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการ
ค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และข้าราชการบำนาญรวมทั้งผลกระทบด้านนโยบาย
แบ่งการวิเคราะห์เป็น ผู้ป่วยนอกกับผู้ป่วยในของ โรงพยาบาลรัฐ และผู้ป่วยในของ โรงพยาบาลเอกชน
ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลในจังหวัดอ่างทองแบบภาคตัดขวาง และวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนา และวิธีล้มการ
ถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่ายา ประเภทผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลรัฐส่วนใหญ่ป่วย
ด้วยโรกระบบทางเดินหายใจ ค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยรายละ 273.13 บาทต่อครั้ง ประเภทผู้ป่วยใน
โรงพยาบาลรัฐ ส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรกระบบทางเดินอาหาร มีจำนวนวันพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเฉลี่ย
รายละ 7.65 วันต่อครั้ง และค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยรายละ 4,296.33 บาทต่อครั้ง ประเภทผู้ป่วยในของ
โรงพยาบาลเอกชน ส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรกระบบทางเดินอาหาร มีจำนวนวันพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเฉลี่ย
3.62 วันต่อครั้ง และค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยรายละ 5,980.75 บาทต่อครั้ง แต่เบิกได้เฉลี่ยรายละ 3,300
บาทต่อครั้ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประเภทผู้ป่วยนอกได้แก่ ประเภท
ของผู้มีสิทธิ ประเภทของสถานพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดอื่น ๆ และโรงพยาบาลชุมชนใน
จังหวัดอ่างทอง ประเภทผู้ป่วยในโรงพยาบาลรัฐได้แก่ จำนวนวันป่วยและประเภทของลักษณะอาการของ
โรคที่ป่วย ส่วนประเภทผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน นอกจากจำนวนวันป่วยแล้วมีปัจจัยอื่นอีก เช่น ประเภท
ของผู้มีสิทธิ ประเภทของผู้ใช้สิทธิและประเภทของอาการของโรคที่ป่วย รวมทั้งที่ตั้งของโรงพยาบาลเอกชน

นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาล และรายได้ของสถานบริการของรัฐ
อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์.....

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข.....

ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

C360155 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: DETERMINING / GOVERNMENT EXPENDITURE / ANGTHONG PROVINCE

PORN TIP VIRIYANONT : AN ANALYSIS OF FACTORS DETERMINING GOVERNMENT EXPENDITURE ON CIVIL SERVANTS' MEDICAL BENEFIT : A CASE STUDY OF ANGTHONG PROVINCE. THESIS ADVISOR : SOTHITORN MALLIKAMAS, Ph.D.
THESIS CO-ADVISOR : KALAYANEE KOONMEE, Ph.D. 127 pp.
ISBN 974-582-234-5

The purpose of this research is to analyze the factors determining government expenditure on health care for working officials, retired officials, and their impacts on the government's policies. The analysis is divided into 1) out-patients in public hospitals 2) in-patients in public hospitals and 3) in-patients at private hospitals. Cross-sectional data are from Angthong Province and analyzed through descriptive and regression equations.

The findings show that medicine is the major expense. Out-patients in public hospitals, who mostly have problems with respiratory system, cost $\text{฿} 273.13$ per/visit. While in-patients in public hospitals with an average length of stay 7.65 days per/visit, cost $\text{฿} 4,296.33$ per/visit. In-patients in private hospitals, who are mainly treated for gastrointestinal tract and stay for 3.62 days per/visit, spend $\text{฿} 5,980.75$ per/visit and are able to reimburse $\text{฿} 3,300$ for their expenses.

The determinants of the government's expenditure in public hospitals are type of eligibles, size of hospitals. For in-patient in public hospitals, length of stay and types of illness are significant factors. Factors determining medicine reimbursement for inpatients in private hospital are types of eligibles, characteristics of patients, types of illness, length of stay, and location of private hospitals.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... เศรษฐศาสตร์

สาขาวิชา..... เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข

ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต..... *Porn Tip Viriyanont*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Sothitorn Mallikamas*

..... ๔๕

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์ คณบดีคณะ
เศรษฐศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุกทกาล รัชชทร และนายแพทย์สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์
ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์
ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณศาสตราจารย์สมคิด แก้วสนธิ ซึ่งท่านได้ให้ความสนใจ ให้คำแนะนำ
และเอาใจใส่ติดตามมาโดยตลอด ตลอดจน นายแพทย์วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร ที่ได้กรุณา
ให้คำปรึกษาในเบื้องต้น

ขอขอบคุณอดีตผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ภูมิภาคที่ 1 จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา คุณประเสริฐ ฒ ตะกั่วทุ่ง และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ตลอดจนน้อง ๆ ในฝ่ายธุรการ
โรงพยาบาลอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ
คุณอุทัย ม่วงศรีเมืองดี ที่ได้ให้คำปรึกษาการใช้คอมพิวเตอร์มาด้วยดีมาตลอด นอกจากนี้
ขอขอบพระคุณคุณอรุณ บุญมาก ผู้ช่วยปลัดกระทรวงสาธารณสุข และนายแพทย์จรัส ตฤณวุฒิพงษ์
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและสร้างแรงบันดาลใจให้
ผู้เขียนมีความมานะพยายามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ รวมทั้ง ดร.ปรีชา วิริยานนท์ คณบดีคณะ
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้กรุณาให้เครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้จน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำคัญที่สุดที่วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมปรารถนา ก็ด้วยความกรุณาของ อาจารย์
ดร.โสภณิธร มัลลิกะมาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ ดร.กัลยาณี คุณมี อาจารย์
ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้เวลา ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาการ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนคำแนะนำ
และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์นี้มาด้วยดีโดยตลอด

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ และขอบคุณน้องทั้ง 4 คน และเพื่อน ๆ ที่ได้มี
ส่วนร่วมในการช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจตลอดจนกระทั่งข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษา

พรทิพย์ วิริยานนท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ท

บทที่

1.	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
	1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	10
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	11
	1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	13
	1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
2.	ประมวลงานทางวิชาการและผลงานที่เกี่ยวข้อง.....	18
	2.1 แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	18
	- พฤติกรรมของโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลของรัฐ.....	20
	- แบบจำลองเชิงทฤษฎี.....	20
	- พฤติกรรมของโรงพยาบาลเอกชน.....	23
	2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ข้อมูลและการวิเคราะห์เบื้องต้น.....	28
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
3.2.1 ลักษณะทั่วไป และการใช้สถิติเบิกส์วัดการค่ารักษาทษาบาล..	31
3.2.2 โครงสร้างค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการ เกี่ยวกับเงินค่ารักษาทษาบาล.....	39
4. แบบจำลองและการวิเคราะห์.....	47
4.1 แบบจำลองเชิงประจักษ์.....	47
4.2 นิยามตัวแปร.....	49
4.3 ความหมายของตัวแปรที่ศึกษา.....	50
5. ผลการวิเคราะห์.....	58
5.1 การวิเคราะห์สมการถดถอย.....	58
5.2 การวิเคราะห์นโยบาส.....	70
6. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	84
6.1 บทสรุป.....	84
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก ก. แสดงลักษณะของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการ เกี่ยวกับค่ารักษาทษาบาล.....	95
ภาคผนวก ข. ผู้มีสิทธิและขอบเขตของการเบิกส์วัดการเกี่ยวกับค่ารักษาทษาบาล.....	106

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค. ลักษณะของเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และข้าราชการบำนาญในจังหวัดอ่างทอง และกรุงเทพมหานคร.....	109
ภาคผนวก ง. รายละเอียดประกอบการคำนวณในการวิเคราะห์เชิงนโยบาย.....	119
ประวัติผู้เขียน.....	127

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราจ

ตาราง		หน้า
1.1	รายจ่ายเงินสวัสดิการของรัฐบาลและเงินเดือน ค่าจ้างของข้าราชการ 2524 - 2529 (ล้านบาท).....	3
1.2	สัดส่วนของรายจ่ายค่ารักษาพยาบาลสำหรับค่าใช้จ่ายจริงทั้งหมดของ รัฐบาล และรายจ่ายเงินเดือนและค่าจ้าง 2524 - 2530.....	4
1.3	งบกลางค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายจริงทั่วประเทศในปี 2531 - 2534.....	5
1.4	ค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยต่อหัวปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของข้าราชการ ลูกจ้างและข้าราชการบำนาญ และของประชาชนคนไทย ปีงบประมาณ 2524 - 2530.....	8
3.1	จำนวนข้าราชการ ลูกจ้างประจำและข้าราชการบำนาญ ในจังหวัดอ่างทอง ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2534.....	29
3.2	ลักษณะการกระจายข้อมูลด้านสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดอ่างทอง.....	33
3.3	ลักษณะการกระจายข้อมูลด้านสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลรัฐและเอกชนในจังหวัดอ่างทอง.....	36
3.4	ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรัฐ จำแนกตามผู้ใช้สิทธิ (บาท).....	40
3.5	ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลรัฐ จำแนกตามผู้ใช้สิทธิ (บาท).....	42
3.6	ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชน จำแนกตามผู้ใช้สิทธิ (บาท).....	45
5.1	สมการค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภท ผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรัฐ (บาทต่อครั้งต่อราย).....	61
5.2	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในสมการ ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรัฐ.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
5.3	สมการค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลรัฐ (บาทต่อรายต่อครั้ง).....	64
5.4	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในสมการ ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลรัฐ.....	65
5.5	สมการค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชน (บาทต่อรายต่อครั้ง).....	68
5.6	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในสมการ ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชน.....	69
5.7	ผลกระทบถ้าอนุญาตให้เฉพาะตัวผู้มีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก ในโรงพยาบาลเอกชนได้รายละไม่เกิน 500 บาท.....	73
5.8	ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยในของรัฐ หากให้ขยายเพดานค่ารักษาพยาบาล ที่เบิกได้เป็น 9000 บาทต่อครั้ง.....	76
5.9	ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน ในโรงพยาบาลเอกชน หากมีการขยายเพดาน ค่ารักษาพยาบาลที่เบิกได้เป็น 9000 บาทต่อครั้ง.....	77
5.10	ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยในทั้งหมด ถ้าหากขยายเพดานค่ารักษาพยาบาลที่ เบิกได้เป็น 9000 บาทต่อครั้ง.....	79
5.11	ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลทั้ง ประเภทผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน.....	81

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.1	กรอบแนวความคิด ที่ 1 กรอบการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล ด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล.....16
1.2	กรอบแนวความคิด ที่ 2 กรอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพล ต่อค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล.....17

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญภาพ

รูปที่	หน้า	
2.1	แสดงคุณสภาพของผู้ประกอบการที่ต้องการกำไรสูงสุด	23
3.1	โครงสร้างค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลรัฐ (ร้อยละ)	39
3.2	โครงสร้างค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชน	41
3.3	เปรียบเทียบค่ารักษาพยาบาลของผู้ที่อยู่ใต้อำนาจคุ้มครองของสวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล กับเงินสวัสดิการที่เบิกได้ และสัดส่วนของการเบิก สวัสดิการค่ารักษากับค่ารักษาพยาบาล ประเภทผู้ในโรงพยาบาล เอกชน	43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย